

het ontstaan van de bijbel

De Bijbel blijft een bestseller. Elk jaar opnieuw stijgen de verkoopcijfers. Voor christenen is het het Woord van God. Heel hun geloof is er op gebaseerd. Maar men hoeft geen christen te zijn om te kunnen vaststellen dat de Bijbel een uniek boek is in de geschiedenis van de mensheid.

Uniek is bijvoorbeeld de ontstaansgeschiedenis. Minstens 40 schrijvers hebben er – gedurende meer dan 1500 jaar – aan gewerkt. Zij leefden in zeer uiteenlopende culturen, milieus en tijdperken en werkten onafhankelijk van elkaar, zonder onderlinge afspraken of een van tevoren gemaakt plan. En ondanks al die verschillen vertoont de Bijbel een uitzonderlijke harmonie en continuïteit.

Andere unieke aspecten van de Bijbel zijn o.a.: de actualiteit, de uitermate grote verspreiding, de overlevering van de oorspronkelijke tekst, het literaire en het morele karakter.

In "Het ontstaan van de Bijbel" wordt aan al die aspecten aandacht besteed. Daarbij gaan de samenstellers niet voorbij aan de kritische vragen die men in deze tijd – mede op grond van allerlei wetenschappelijke vondsten – t.a.v. de Bijbel kan stellen. "Het ontstaan van de Bijbel" is bedoeld als een populaire inleiding tot de Bijbel.

Een boek dat niet alleen vertelt hoe de oudste manuscripten ontstonden, maar ook hoe die – via allerlei vertalingen – de eeuwen trotseerden en ons (ongeschonden!) bereikten.

Een boek voor de "denkende mens" van deze eeuw die zich wil verdiepen in de ontstaansgeschiedenis en de betekenis van 's werelds meest unieke boek: de Bijbel.

Indien dit boek niet in uw boekhandel verkrijgbaar is, kunt u het ook bestellen bij:
EO-uitgaven,
Postbus 565,
1200 AN HILVERSUM

Verdeler voor België:
O.M.-Literatuur,
Tiensestraat 205,
3000-Leuven

het ontstaan van de bijbel

Van kleitablet tot
boekdrukkunst

Wie gaven ons het
Oude en het Nieuwe
Testament?

Canonieke en apocriefe
boeken

Wat is inspiratie?

De bijbelkritiek en
inhoud van het
Oude en Nieuwe Testament

Evangelische Omroep

Inhoudsopgave

Inleiding	9	6. Wat is inspiratie?	91
1. De Bijbel is een geweldig boek!	11	Sleutelteksten	92
Waarom allemaal?	12	Verskil met openbaring en verlichting	93
Het unieke van zijn ontstaan	12	Kenmerken van de inspiratie	94
Het unieke van zijn eenheid	14	Afwijkende inspiratie-theorieën	96
Het unieke van zijn actualiteit	15	Zogenaamde bezwaren tegen een	
Het unieke van zijn verspreiding	16	woordelijke, volledige inspiratie	98
Het unieke van zijn overleving	17	De inspiratie van het Oude Testament	100
Uniek in zijn literaire karakter	20	De inspiratie van het Nieuwe Testament	103
Uniek in zijn morele karakter	21	Aanwijzingen voor de inspiratie	104
2. Van kleitablet tot boekdrukkunst	25	7. De bijbelkritiek van het Oude Testament	107
Wie schreef de Pentateuch?	26	Wat is bijbelkritiek?	107
Afwijkende opvattingen	27	De moderne bronnentheorie	109
Archeologische vondsten	28	Alternatieve radicale theorieën	110
Schrijfmateriaal	30	Grondslagen van de bronnentheorie	112
De groei van het Oude Testament	31	Algemene bezwaren tegen de	
De groei van het Nieuwe Testament	33	oudtestamentische kritiek	115
De oude bijbelvertalingen	34	De archeologische tegenbewijzen	116
Latere bijbelvertalingen	36	Filosofische vooronderstellingen	118
De Reformatie	38	Reconstructie van de geschiedenis	120
3. Wie gaven ons het Oude Testament?	41	8. De bijbelkritiek van het Nieuwe Testament	123
Schrijvers en samenstellers	42	Eerste geschiedenis van	
De Hebreeuwse bijbelboeken	44	de nieuwtestamentische kritiek	123
De schriftgeleerden	46	Het „synoptische probleem”	124
De Masoreten	48	Het probleem van de „historische Jezus”	126
Handschriften	50	Het ontstaan van de vormhistorische school	129
Antieke vertalingen	51	Vormhistorische theorieën	129
De Dode-Zeerollen	52	Recentere ontwikkelingen	131
Conclusie	55	Algemene bezwaren tegen de	
4. Wie gaven ons het Nieuwe Testament?	57	nieuwtestamentische kritiek	132
Schrijvers en samenstellers	57	Specifieke bezwaren tegen de vormkritiek	134
De eerste handschrift-vondsten	59	Conclusie	137
Eerste herzieningen van de tekst	60	9. De inhoud van het Oude Testament	139
Ontdekkingen van Tischendorf	61	De Pentateuch	139
De grote tekst-herziening	63	De verdere geschiedenis tot aan de	
Nieuwe ontdekkingen	64	ballingschap	143
De papyri	65	De profeten tot op koning Josia	146
De grote bijbel-papyri	66	De profeten kort vóór en tijdens de	
Overzicht van de tekstgetuigen	68	ballingschap	148
Principes van de tekstkritiek	70	De boeken van na de ballingschap	150
Conclusie	73	De dichterlijke en de wijsheidsboeken	152
5. Canonieke en apocriefe boeken	75	10. De inhoud van het Nieuwe Testament	155
Wat is canoniek?	76	De synoptische Evangelien en Handelingen	155
Het profetisch criterium	77	De vroegere brieven van Paulus	158
Het gezagscriterium	78	De latere brieven van Paulus	162
Andere criteria	79	De brieven van Jacobus, Petrus en Judas	165
De noodzaak van een canon	80	De geschriften van Johannes	166
De oudtestamentische canon	81		
De nieuwtestamentische canon	83		
De door sommigen betwiste boeken	84		
De door allen verworpen boeken	86	Trefwoordenregister	
De oudtestamentische apocriefen	87	Bijbelteksten-index	
De nieuwtestamentische apocriefen	88	Literatuur-opgave	
Conclusie	89	Foto-verantwoording	

Omslagfoto:

In The Israel Museum in Jeruzalem bevindt zich ondermeer de zich in goede staat bevindende Jesaja-rol. De rol werd met een groot aantal andere rollen in de Qumran-grotten gevonden en deze staan bekend als de Dode-Zeerollen.

Schutblad voor:

De eerste boeken van het Oude Testament vonden hun ontstaan in de woestijn.

Schutblad achter:

Het Nieuwe Testament deed het Romeinse Rijk op zijn grondvesten schudden. Een machtig onchristelijk rijk ging tenonder mede door de invloed van duizenden veranderde levens van mensen die de boodschap van het Evangelie aanvaardden. (De opname geeft een beeld van de schoonheid van de restanten van het Romeinse Forum)

ISBN 90 70 100 215
© Copyright 1979
Uitgave Evangelische
Omroep, Hilversum
Druk: Offsetdrukkerij
Princo B.V., Culemborg
Coördinatie redactie en
productie: Oswin T. Ramaker
Productie:
Casper Koolsbergen,
Hans Waagmeester,
Sander Klos
Vormgeving binnenwerk:
Rob de Nooy
Vormgeving omslag:
Pia Terstroet

Hoe dit boek tot stand kwam

In 1976 kwam bij de Evangelische Omroep het plan op een grote serie T.V.-programma's te gaan produceren over de Bijbel. Niet zozeer een serie met bijbelstudie, gericht op de ontwikkeling van het geloofsleven of voor evangelisatie-doeleinden, maar een serie die zou ingaan op allerlei vragen die bij de denkende mens in de twintigste eeuw ten aanzien van de Bijbel leven. Een serie die de achtergronden van de Bijbel, zijn ontstaansgeschiedenis, de betrouwbaarheid van tekst en inhoud, historische en archeologische bijzonderheden etc. zou laten zien.

Om deze programma's te kunnen maken verzochten wij dr. W. J. Ouweneel research-scripts te schrijven, waarna wij als T.V.-makers door selectie en omwerking van deze gegevens de televisie-programma's zouden kunnen produceren.

Deze research-scripts werden naar een aantal deskundigen met verschillende wetenschappelijke achtergrond (theologen, archeologen, enz.) gestuurd, die hun op- en aanmerkingen maakten. Vele van hun kanttekeningen zijn verwerkt in het boek dat nu voor u ligt. Want hoewel de Evangelische Omroep de tekst van elk programma gratis beschikbaar stelde – duizenden maakten van dit aanbod gebruik –, voelden velen toch de behoefte meer te horen van de zaken die in de programma's werden aangesneden.

Daarom bieden wij nu dit eerste boek aan, dat veel meer informatie bevat dan in de programma's aan de orde kon komen, met de bede dat de Here het zegenen wil en mensen daardoor met nog meer eerbied en verwondering naar Het Boek, de Bijbel, Gods Woord, gaan grijpen. Want alleen door zelf de Bijbel te gaan lezen, kunnen we de levensvernieuwende kracht van dit Boek leren kennen.

Onze dank gaat uit naar de mensen die de moeite hebben willen nemen de research-scripts, die thans de afzonderlijke hoofdstukken van dit boek vormen, van hun commentaar te voorzien, maar bovenal naar dr. Ouweneel, die het leeuwedeel van de inhoud van dit boek leverde.

Doorn, februari 1979

Willem J. J. Glashouwer
Eindredacteur „De Bijbel open”